

Zaszczep się, nie zwlekaj

Nadal każdego dnia 5 Polek umiera z powodu raka szyjki macicy. Czy tegoroczna Nagroda Nobla ostatecznie przekona kobiety do szczepienia się przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego (HPV)? Lekarze mają taką nadzieję.

Wprawdzie już na początku lat 80. niemiecki badacz Harald zur Hausen wykazał, że wirus HPV wywołuje raka szyjki macicy, to jednak od samego odkrycia do powszechnie dostępnych szczepionek musiało upłynąć kilkadziesiąt lat. Rak szyjki macicy polega na nieprawidłowym i niekontrolowanym rozroście komórek nabłonka szyjki macicy. Istnieje ponad 100 typów wirusa brodawczaka, z czego większość nie wywołuje nowotworu. Za 70 proc. przypadków raka szyjki odpowiadają onkogenne typy HPV 16 i 18, a za kolejne 10 proc. odpowiadają typy 31 i 45. Typy wirusa 18 i 45 są odpowiedzialne za szczególnie agresywną i śmiertelną postać raka, zwaną gruczolakorakiem. Występuje on najczęściej w młodszych kobiet i nie jest skutecznie wykrywany za pomocą rutynowych badań przesiewowych.

Co dwie minuty

Szyjka macicy jest ostatnim odcinkiem wąskiego kanału macicy. Znajdujące się w niej małe ujście pozwala na wydostawanie się krwi menstruacyjnej do pochwy. Szyjka pomaga macicy w trakcie porodu, kiedy to otwiera się, pozwalając przyjść dziecku na świat. Poza tym chroni macicę przed infekcjami, sama pozostając niestety bezbronna wobec wirusa brodawczaka ludzkiego. HPV łatwo się przenosi i jest szeroko rozpowszechniony. Szacuje się, że około 75 proc. kobiet aktywnych seksualnie w ciągu swojego życia ulegnie zakażeniu wirusem HPV. Nie trzeba mieć wcale wielu partnerów żeby znaleźć się w grupie ryzyka. Wystarczą kontakty seksualne z jedną osobą. Wprawdzie prezerwatywa może zmniejszyć ryzyko zakażenia, to jednak nie stanowi pełnego zabezpieczenia. Wirus może bowiem przenosić się drogą kontaktu ze skórą w okolicy narządów płciowych.

Co dwie minuty gdzieś na świecie z powodu raka szyjki macicy umiera jedna kobieta. W skali całego świata, po raku sutka i raku płuc, nowotwór szyjki macicy jest trzecim co do ilości powodowanych zgonów u kobiet oraz drugim co do częstości występowania u kobiet poniżej 45 roku życia! W przeciwieństwie do innych nowotworów nie należy upatrywać przyczyny ani w genach ani w nieprawidłowym stylu życia, chociaż w połączeniu z zakażeniem HPV takie czynniki jak palenie papierosów nie pozostają bez znaczenia.

Podwójne uderzenie

Aby zminimalizować ryzyko zachorowania na raka szyjki macicy ginekolodzy zalecają po pierwsze systematyczne badania cytologiczne, a po drugie szczepionki przeciwko onkogennym typom HPV. Cytologię każda kobieta po ukończeniu 25 roku życia powinna wykonywać raz w roku. Badanie zajmuje mniej niż 5 minut i jest całkowicie bezbolesne. Lekarz ginekolog lub pielęgniarka stosując specjalną szczoteczkę lub szpatułkę delikatnie pobierają warstwę komórek z powierzchni szyjki macicy. Komórki te są następnie badane pod mikroskopem pod kątem ewentualnych nieprawidłowości. Pozytywny wynik to grupa I lub II. Dalsze miejsca (III i IV grupa) są już powodem do niepokoju. Należy jednak pamiętać, że przy odpowiednio wczesnej diagnozie i podjęciu leczenia większość z wczesnych zmian komórkowych nabłonka szyjki macicy ustępuje. Badanie cytologiczne, zwane też rozmażem cytologicznym, jest najskuteczniejszą metodą wykrywania nieprawidłowych zmian w komórkach szyjki macicy, które mogą stanowić pierwsze objawy raka szyjki macicy. Jak wykazują liczne badania, sama cytologia to jednak za mało. Najważniejsza jest profilaktyka. I to już od najmłodszych lat.

Polskie Towarzystwo Ginekologiczne rekomenduje populacyjne szczepienie dziewcząt w wieku 11–12 lat, uznając za wskazane również w wieku 13–18 lat, zanim dojdzie do kontaktu z wirusem. Wskazuje też na korzyści wynikające ze szczepienia dla kobiet do 55. roku życia, pozostawiając decyzję o szczepieniu w gestii kobiet i lekarzy. Specjaliści podkreślają wysoką skuteczność szczepionki przeciw HPV 16 i 18. W badaniach klinicznych wyniosła 100 procent. Przed szczepieniem nie trzeba wykonywać testów na obecność wirusa HPV. W Polsce dostępna jest szczepionka firmy GSK, która jak wykazały badania, chroni przed czterema onkogennymi wirusami HPV, nawet przez okres sześciu lat po przyjęciu pierwszej dawki, a być może przez całe życie. JK

W ramach programu profilaktyki raka szyjki macicy za darmo szczepionkę przeciw wirusowi HPV przyjmą dziewczęta z ostatnich klas warszawskich gimnazjów w Śródmieściu. Rada m.st. Warszawy przyznała bowiem dotację budżetową w wysokości 650 tys. zł dla Szpitala Ginekologiczno-Położniczego „Inflancka” na przeprowadzenie pilotażowego programu edukacyjno-społecznego na temat profilaktyki raka szyjki macicy. Podobne programy odbywają się na terenie całego kraju.

Partnerem tematu jest:

